

نامه به سردبیر

ضرورت توجه مضاعف به مقوله تعارض منافع

امیرحسین تکیان^{۱*}، خاطره خانجانی^۲

۱. *نویسنده مسئول: مدیر گروه سلامت جهانی و سیاست‌گذاری عمومی و استاد گروه مدیریت، سیاست‌گذاری و اقتصاد سلامت، بنیانگذار اندیشکده حکمرانی خوب سلامت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، takian@tums.ac.ir
۲. دانشجوی دکتری تخصصی سیاست‌گذاری سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۱۰/۲۶

دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۱۰/۱۸

از موقعیت‌های تعارض منافع دارای زمینه‌های ساختاری و نهادی هستند؛ مثل تداخلاتی که در اهداف سازمان وجود دارد و یا فرآیندهای نادرست اتخاذ تصمیمات. موقعیت‌هایی که به دلیل ساختار سازمانی نادرست اتفاق می‌افتد به تغییراتی در ساختار و اهداف نظام سلامت نیازمند است که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی متولی اصلی آن است، اما تمامی منابع انسانی نظام سلامت در هر سطحی می‌توانند در موقعیت‌های تعارض منافع قرار گیرند.

علاوه بر سیاست‌های پیشگیرانه از جمله آموزش‌های پیش، حین و پس از استخدام و واگذاری مسئولیت، لازم است راهبردهای مدیریت موقعیت تعارض، اتخاذ سیاست‌های تنبیهی در صورت سوء استفاده از چنین موقعیت‌هایی را نیز پیش‌بینی نماید. همچنین توجه کافی به تهیه زیرساخت‌های لازم در تدوین سیاست‌های پیشنهادی، نظیر اظهار موقعیت‌های تعارض منافع، ضرورتی بنیادین است. به طور ویژه لازم است به نقش اصیل جامعه مدنی در آگاه‌سازی و آموزش، همچنین سوت‌زنی و اعلام موارد افشای موقعیت‌های تعارض منافع، به عنوان سازوکاری کارآمد برای مدیریت مطلوب تعارض منافع اشاره نمود.

نباید فراموش کرد توجه به موقعیت‌های تعارض منافع در نظام سلامت، موضوعی تازه است که نیازمند مطالعات و شواهد بیشتری است.

اهمیت موقعیت‌های تعارض منافع بر هیچ‌کس پوشیده نیست، به‌ویژه که این موقعیت‌ها در حوزه سلامت، به دلیل ارتباط مستقیمی که با جان افراد دارد، اهمیتی دوچندان می‌یابند. از این رو توجه و مذاقه پیرامون مصادیق تعارض منافع و ارائه راهکارهای سیاستی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. تعارض منافع یک موقعیت است، به این معنی است که به محض قرارگیری فرد در موقعیت احتمالی اتخاذ یک تصمیم روا یا ناروا، موقعیت به عمل تبدیل می‌شود. از این‌رو، به کار بردن واژه موقعیت، قبل از عبارت تعارض منافع ضروری به نظر می‌رسد. افزون بر این، موقعیت تعارض منافع، به تصمیمی که در طی آن گرفته می‌شود، وابستگی معنادار دارد، زیرا اتخاذ تصمیمات ناروا می‌تواند به فساد بیانجامد که خود می‌تواند بهار نظام سلامت را به خزان بنشانند. از سوی دیگر، موقعیت‌های تعارض منافع غیر قابل اجتناب هستند که هر فردی در هر شرایطی، احتمال قرار گرفتن در آن را دارد. ناگفته پیداست که موقعیت‌های تعارض منافع، قابل جلوگیری نیستند؛ بلکه تنها می‌توان به مدیریت آن‌ها امیدوار بود.

تضاد منافع و تعارض منافع

دو مقوله جدا از یکدیگر هستند. در واقع، تضاد منافع در بین دو موجودیت و تعارض منافع در درون یک موجودیت اتفاق می‌افتد. بسیاری

Letter to Editor

The Need for Additional to Conflict of Interest

Amirhossein Takian^{*1}, Khatere Khanjankhani²

1. *Corresponding Author: Professor, School of Public Health, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran, takian@tums.ac.ir
2. PhD candidate in Health Policy, Department of Health Management, Policy & Economics, School of Public Health, Tehran University of Medical Sciences, Iran. Executive Director of the Think Tank for Good Governance in Health, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran